

> Nemocenské pojištění

Vyplňování přílohy k žádosti o dávku

Pokud zaměstnanec nemůže pracovat z důvodu vzniku sociální události (dočasná pracovní neschopnost, nařízení karantény, potřeba ošetřování nebo péče o člena domácnosti, nástup na peněžitou pomoc v mateřství a převedení zaměstnankyně na jinou práci, státní zaměstnankyně na jiné služební místo nebo ustanovení příslušnice na jiné služební místo), předkládá svému zaměstnavateli žádost o dávku nemocenského pojištění. Zaměstnavatel pak na jejím základě vyplňuje a potvrzuje tiskopis Příloha k žádosti o dávku nemocenského pojištění. Ukážeme si na praktických příkladech, jak tento tiskopis vyplnit, a to zejména ve vztahu k rozhodnému období pro výpočet dávek nemocenského pojištění.

Žádost o dávku nemocenského pojištění

Zaměstnavatel je povinen přijímat žádosti svých zaměstnanců o dávky nemocenského pojištění a další podklady potřebné pro stanovení nároku na tyto dávky a jejich výplatu a neprodleně je spolu s údaji potřebnými pro výpočet dávek předávat OSSZ (§ 97 odst. 1 věta první zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů – dále jen „ZNP“). Konkrétně se jedná o:

- IV. díl Rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti,
- I. díl Rozhodnutí o potřebě ošetřování/péče,
- Žádost o peněžitou pomoc v mateřství,
- Žádost o vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství.

Údaje potřebné pro výpočet dávek se předávají na předepsaném tiskopisu (§ 97 odst. 1 věta čtvrtá před středníkem ZNP). Tímto tiskopisem je Příloha k žádosti o dávku nemocenského pojištění.

Při uplatnění nároku na dávky nemocenského pojištění u zaměstnanců ze zaměstnání malého rozsahu (nebo více zaměstnání malého rozsahu u téhož zaměstnavatele), ze zaměstnání na základě dohody o provedení práce (nebo více dohod o provedení práce u téhož zaměstnavatele) a v případě, že sociální událost vznikla v měsíci, kdy zaměstnanec nastoupil do zaměstnání, zašle zaměstnavatel žádost o dávku s vyplněnou Přílohou k žádosti o dávku nemocenského pojištění až po zjištění započitatelného příjmu v kalendářním měsíci, v němž vznikla sociální událost.

U dočasné pracovní neschopnosti zaměstnance zasílá zaměstnavatel IV. díl Rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti – Žádost o nemocenské společně s vyplněnou Přílohou k žádosti o nemocenské až po 14 kalendářních dnech trvání dočasné pracovní neschopnosti.

Tato příloha se odevzdává pouze k prvnímu předložení žádosti.

Jestliže sociální událost trvá i v následujícím kalendářním měsíci, příloha se již nepředává.

Pole zaměstnán od-do

V poli „Zaměstnán od“ se uvádí datum nástupu zaměstnance do zaměstnání (ve tvaru den, měsíc, rok).

Jde o stejné datum jako v poli „Datum nástupu do zaměstnání“ v tiskopisu Oznámení o nástupu do zaměstnání – skončení zaměstnání.

Za den nástupu do zaměstnání u zaměstnanců v pracovním poměru se považuje také den přede dnem nástupu do práce, za který příslušela náhrada mzdy nebo platu nebo za který se plat nebo mzda nekrátí.

U zaměstnání malého rozsahu se uvádí datum skutečného nástupu do zaměstnání, nikoli datum vzniku účasti na pojištění. U zaměstnanců činných na základě dohody o provedení práce se uvádí datum, kdy zaměstnanec začal činnost vykonávat.

Pokud zaměstnání zaměstnance již skončilo, vyplňuje se i pole „Zaměstnán do“. Uvádí se den, měsíc a rok, kterým zaměstnání skončilo (např. skončení pracovního poměru nebo dohody o pracovní činnosti).

To platí i pro zaměstnání malého rozsahu. Jde o stejné datum jako v poli „Datum skončení zaměstnání“ v tiskopisu Oznámení o nástupu do zaměstnání – skončení zaměstnání.

Rozhodné období pro výpočet dávky (RO)

V části „C. Údaje o započitatelném příjmu v rozhodném období“ vyplňuje zaměstnavatel rozhodné období pro výpočet dávky nemocenského pojištění (dále jen „RO“), jednotlivé kalendářní měsíce a rok spadající do RO, započitatelný příjem spadající do jednotlivých kalendářních měsíců RO, vyloučené dny spadající do RO, součet „celkem“ u započitatelného příjmu a vyloučených dnů a v případě užití pravděpodobného příjmu i ten.

Je-li rozhodným obdobím kalendářní rok (leden–prosinec), není třeba vyplňovat údaje za jednotlivé kalendářní měsíce. Postačí vyplnit rubriku „celkem“.

Standardním rozhodným obdobím je období 12 kalendářních měsíců před kalendářním měsícem, ve kterém vznikla sociální událost (§ 18 odst. 3 ZNP, viz výše).

Příklad 1

Zaměstnanec v pracovním poměru trvajícím 10 let navštívil dne 30. září 2015 ošetřujícího lékaře, který jej od toho dne uznal dočasně práce neschopným.

RO pro výpočet nemocenského začíná 1. září 2014 a končí 31. srpna 2015.

Jestliže sociální událost u zaměstnance vznikla v období, kdy od vzniku pojištění zaměstnance (nástupu do práce) do konce kalendářního měsíce předcházejícího kalendářnímu měsíci, v němž sociální událost vznikla, neuplynulo 12 kalendářních měsíců, je rozhodným obdobím od vzniku pojištění zaměstnance do konce kalendářního měsíce, který předchází kalendářnímu měsíci, v němž sociální událost vznikla (§ 18 odst. 4 ZNP).

Příklad 2

Zaměstnanec nastoupil do zaměstnání dne 1. dubna 2015. Od dne 1. září 2015 je uznán dočasně práce neschopným.

RO pro výpočet nemocenského začíná 1. dubna 2015 a končí 31. srpna 2015.

Jestliže sociální událost u zaměstnance vznikla v kalendářním měsíci, v němž vzniklo pojištění zaměstnance, je rozhodným obdobím doba od vzniku pojištění zaměstnance do konce tohoto kalendářního měsíce, a pokud zaměstnání netrvalo do konce tohoto kalendářního měsíce, pak do dne, kterým doba zaměstnání skončila (§ 18 odst. 5 ZNP).

Příklad 3

Zaměstnanec nastoupil do zaměstnání dne 1. září 2015, od 18. září 2015 byl uznán dočasně práce neschopným.

RO pro výpočet nemocenského začíná 1. září 2015 a končí 30. září 2015.

Příklad 4

Zaměstnanec nastoupil do zaměstnání v pracovním poměru dne 1. září 2015, od 18. září 2015 byl uznán dočasně práce neschopným. Dnem 25. září 2015 zaměstnanec pracovní poměr ve zkušební době zrušil.

RO pro výpočet nemocenského začíná 1. září 2015 a končí 25. září 2015.

Nemá-li zaměstnanec v rozhodném období stanoveném podle § 18 odstavce 3 ZNP (tedy 12 kalendářních měsíců předcházejících vzniku sociální události) vyměřovací základ nebo není-li v rozhodném období alespoň 7 kalendářních dnů, jimiž se dělí vyměřovací základ, je RO první předchozí kalendářní rok, v němž byl dosažen započitatelný příjem a je v něm alespoň 30 kalendářních dnů, jimiž se dělí vyměřovací základ. RO podle věty první začíná nejdříve dnem vzniku pojištění zaměstnance. První předchozí kalendářní rok se zjišťuje postupně od roku, v němž vznikla sociální událost (§ 18 odst. 6 ZNP).

Nelze-li rozhodné období stanovit podle § 18 odst. 6 ZNP proto, že nelze určit první předchozí kalendářní rok s vyměřovacím základem a alespoň 30 kalendářními dny, jimiž se dělí vyměřovací základ, považuje se za denní vyměřovací základ jedna třicetina započitatelného příjmu, kterého by zaměstnanec pravděpodobně dosáhl v kalendářním měsíci, v němž vznikla sociální událost. Jde-li o zaměstnání malého rozsahu nebo o zaměstnání na základě dohody o provedení práce, považuje se v tomto případě za denní vyměřovací základ jedna třicetina vyměřovacího základu zaměstnance dosaženého v kalendářním měsíci, v němž vznikla sociální událost.

Příklad 5

Zaměstnankyně nastoupila do zaměstnání dne 1. dubna 2014. Ode dne 3. dubna 2014 požádala zaměstnavatele o neplacené volno na 14 měsíců. Zaměstnavatel její žádosti vyhověl. Zaměstnankyně začala opět pracovat 3. června 2015. Od 5. června 2015 byla uznána dočasně práceneschopnou s délkou trvání 30 kalendářních dnů.

Rozhodné období (RO) 12 kalendářních měsíců předcházejících vzniku sociální události nelze použít, neboť v tomto období není vyměřovací základ ani alespoň 7 kalendářních dnů, kterými lze dělit vyměřovací základ.

Současně nelze použít rozhodné období podle ustanovení § 18 odst. 6 ZNP, neboť není žádný první předchozí kalendářní rok, v němž byl dosažen započitatelný příjem a je v něm alespoň 30 kalendářních dnů, jimiž se dělí vyměřovací základ.

Denním vyměřovacím základem pro výpočet nemocenského je jedna třicetina započitatelného příjmu, kterého by zaměstnankyně pravděpodobně dosáhla v červnu 2015, v němž vznikla sociální událost. Tato částka činí 700 Kč.

Příloha k žádosti o nemocenské v příkladu 5 bude v části C vyplněna takto:

Rozhodné období od ²⁾		do			
1.6.2014		31.5.2015		Rozpis měsíců X	
Kalendářní měsíc, rok		Započitatelný příjem ³⁾ (vyměřovací základ) v Kč		Vyloučené dny podle § 18 odst. 7 zákona č. 187/2006 Sb. Počet kalendářních dnů	
Celkem		700			
Pravděpodobná výše příjmu ³⁾					

Nemocenské pojištění

Jestliže v rozhodném období stanoveném podle § 18 odst. 4 a 5 ZNP nemá zaměstnanec vyměřovací základ nebo není-li v tomto rozhodném období alespoň 7 kalendářních dnů, jimiž se dělí vyměřovací základ, považuje se za denní vyměřovací základ jedna třicetina započitatelného příjmu, kterého by zaměstnanec pravděpodobně dosáhl v kalendářním měsíci, v němž vznikla sociální událost.

Jde-li o zaměstnání malého rozsahu nebo o zaměstnání na základě dohody o provedení práce, považuje se v tomto případě za denní vyměřovací základ jedna třicetina vyměřovacího základu zaměstnance dosaženého v kalendářním měsíci, v němž vznikla sociální událost.

Příklad 6

Zaměstnanec nastoupil do zaměstnání 2. března 2015.

Od 5. března 2015 byl uznán dočasně práce neschopným.

Tato pracovní neschopnost skončila 28. srpna 2015.

Dne 31. srpna 2015 zaměstnanec utrpěl pracovní úraz s délkou pracovní neschopnosti 30 kalendářních dnů.

Při výpočtu nemocenského u první dočasné pracovní neschopnosti byl použit pravděpodobný příjem, protože v RO podle ustanovení § 18 odst. 5 ZNP nebylo alespoň 7 kalendářních dnů, kterými lze dělit vyměřovací základ. U druhé dočasné pracovní neschopnosti RO podle ustanovení § 18 odst. 4 ZNP (od 2. března 2015 do 31. července 2015) nelze použít, neboť v tomto období není alespoň 7 kalendářních dnů, kterými lze dělit vyměřovací základ. I u druhé dočasné pracovní neschopnosti se tedy použije pravděpodobný příjem. Tato částka činí 700 Kč.

Příloha k žádosti o nemocenské v příkladu 6 u druhé dočasné pracovní neschopnosti bude v části C vyplněna takto:

Rozhodné období od ³⁾	do	Rozpis měsíců	X
1.6.2014	31.5.2015		
Kalendářní měsíc, rok	Započitatelný příjem ⁴⁾ (vyměřovací základ) v Kč	Vyloučené dny podle § 18 odst. 7 zákona č. 187/2006 Sb. Počet kalendářních dnů	
Celkem			
Pravděpodobná výše příjmu ⁵⁾	700		

Údaje uváděné ve zmíněné Příloze

Započitatelný příjem (vyměřovací základ)

Započitatelným příjmem (vyměřovacím základem) se rozumí mzda, plat a další příjmy, které se zahrnovaly v příslušných kalendářních měsících rozhodného období do vyměřovacího základu pro stanovení pojistného na sociální zabezpečení podle zvláštního zákona (č. 589/1992 Sb.), ve znění platném v těchto kalendářních měsících.

Do úhrnu vyměřovacích základů se zahrnují i ty vyměřovací základy, z nichž nebylo odvedeno pojistné z důvodu překročení maximálního vyměřovacího základu.

Za vyměřovací základ zaměstnance se považují také příjmy, které byly dosaženy při výkonu zaměstnání malého rozsahu nebo na základě dohody o provedení práce v těch kalendářních měsících rozhodného období, v nichž nebyl zaměstnanec při výkonu tohoto zaměstnání pojištěn.

Zároveň se v bodě b) Přílohy k žádosti o dávku uvede dosažený příjem z dohody o provedení práce, resp. ze všech dohod o provedení práce u téhož zaměstnavatele, kterého zaměstnanec dosáhl v měsíci vzniku sociální události. Totéž platí i pro zaměstnání malého rozsahu.

Příklad 7

Zaměstnanec v pracovním poměru trvajícím 10 let byl v říjnu 2015 uznán praceneschopným. V roce 2014 dosáhl maximálního vyměřovacího základu v září 2014, v roce 2015 pak v červenci 2015.

RO pro výpočet nemocenského je od 1. října 2014 do 30. září 2015. V Příloze k žádosti o dávku budou uvedeny vyměřovací základy i za měsíce říjen až prosinec 2014 a červenec až září 2015.

Příklad 8

Zaměstnanec činný od 1. ledna 2015 na základě dvou dohod o provedení práce

u téhož zaměstnavatele byl v listopadu 2015 pro jednu z těchto dohod uznán praceneschopným. V měsíci listopadu 2015 činil úhrn odměn z obou dohod 15 000 Kč. V žádném z měsíců od ledna do října 2015 nečinil úhrn odměn z obou dohod částku vyšší než 10 000 Kč.

RO pro výpočet nemocenského je od 1. ledna 2015 do 31. října 2015. V části C Přílohy k žádosti o dávku budou uvedeny pouze vyměřovací základy z té dohody o provedení práce, pro kterou byl zaměstnanec uznán praceneschopným. V písmenu b) Přílohy je však třeba uvést úhrn odměn z obou dohod o provedení práce, dosažených v listopadu 2015, kdy byl zaměstnanec uznán pro jednu z těchto dohod praceneschopným.

Do počtu kalendářních dnů připadajících na uvedené RO se započítají i kalendářní dny měsíců leden až říjen 2015, v nichž nebyl zaměstnanec činný na základě dohod o provedení práce pojištěn.

Vyloučené dny

Jsou-li v rozhodném období vyloučené dny, snižuje se o ně počet kalendářních dnů připadajících na rozhodné období. Vyloučené dny upravuje ustanovení § 18 odst. 7 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Mezi vyloučené dny patří:

- kalendářní dny omluvené nepřítomnosti zaměstnance v práci nebo ve službě, za které zaměstnanci nenáleží náhrada příjmu nebo za které mu nebyl poskytnut služební příjem nebo služební plat (neplacené volno, rodičovská dovolená),
- kalendářní dny připadající na prvních 14 kalendářních dnů pracovní neschopnosti nebo karantény, v nichž náleží zaměstnanci náhrada mzdy, platu nebo odměny. V období od 1. ledna 2012 do 31. prosince 2013 se těmito vyloučenými dny rozumí období prvních 21 kalendářních dní dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény,
- kalendářní dny, za které bylo zaměstnanci vypláceno nemocenské, peněžité pomoci v mateřství nebo ošetřovné.

Mezi vyloučené dny také patří:

- kalendářní dny pracovní neschopnosti, kdy byla za část dne poskytnuta náhrada mzdy nebo nemocenské a za část dne mzda, plat nebo odměna ze zaměstnání,
- kalendářní dny pracovní neschopnosti, i když za ně nenáleží náhrada mzdy nebo nemocenské (s výjimkami uvedenými níže),
- kalendářní dny trvání potřeby ošetřování, i když za ně již nenáleželo ošetřovné,
- první nebo poslední kalendářní den trvání potřeby ošetřování, kdy zaměstnanec po část směny pracoval,

- kalendářní dny pracovní neschopnosti, peněžité pomoci v mateřství nebo ošetřovného, i když v nichž byl poskytnut příjem ze zaměstnání (ovšem nebyl zde výkon práce).

Do vyloučených dnů nepatří:

- kalendářní dny, za které zaměstnanci náleží náhrada mzdy, platu nebo odměny (např. dovolená),
- kalendářní dny pracovní neschopnosti, kterou si zaměstnanec způsobil úmyslně,
- kalendářní dny pracovní neschopnosti nebo karantény, vznikla-li (byla nařízena) v době útěku z místa vazby nebo v době útěku odsouzeného z místa výkonu trestu odnětí svobody nebo v době útěku osoby ve výkonu zabezpečovací detence z místa k tomu určeného,
- kalendářní dny ode dne útěku, jde-li o odsouzeného, osobu ve vazbě nebo ve výkonu zabezpečovací detence v době dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény,
- kalendářní dny pracovní neschopnosti, peněžité pomoci v mateřství nebo ošetřovného, pokud v nich zaměstnanec pracoval,
- neomluvená absence,
- kalendářní dny náhradního volna,
- kalendářní dny, za které má zaměstnanec nárok na náhradu mzdy nebo platu (např. svatba vlastní nebo dětí, vypravení pohřbu rodinnému příslušníkovi, darování krve atd.),
- kalendářní den, v němž zaměstnanec část směny pracoval a část směny měl neplacené volno,
- kalendářní den, v němž zaměstnanec nepracoval z důvodu překážky na straně zaměstnavatele (zaměstnanci náleží náhrada mzdy nebo platu).

Některé další údaje

Na straně 2 Přílohy k žádosti o dávku se vyplňují další údaje, potřebné pro posouzení nároku na dávku nemocenského pojištění, její výši a výplatu. Nyní se blíže podíváme na některé z nich:

c) *zaměstnanec pobírá – nepobírá důchod, a pokud ano, jaký druh.* Uvádí se zde pouze takový důchod, který má vliv na nárok na nemocenské a jeho výplatu, tedy starobní a invalidní pro invaliditu 3. stupně. Je třeba uvést i v případě, že zaměstnanec takový důchod pobírá z jiného členského státu EU, EHP (Norsko, Island, Lichtenštejnsko) či Švýcarska, a také v případě, pobírá-li takový důchod ze státu, s nímž ČR uzavřela mezinárodní smlouvu o sociálním zabezpečení;

h) *před vznikem sociální události pojištěnka byla – nebyla převedena na jinou práci z důvodu těhotenství.* Je třeba vyplnit i v případě, kdy pojištěnka byla převedena na jinou práci z důvodu těhotenství, ovšem neuplatnila nárok na vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství, nebo sice ano, ale tato dávka nemocenského pojištění jí nebyla přiznána (nesplnila podmínky pro její výplatu);

i) *proti zaměstnanci je – není nařízen výkon rozhodnutí či exekuce srážkami ze mzdy nebo zaměstnanec je – není v insolvenční.* V případě, že zaměstnanci je v rámci exekučního nebo insolvenčního řízení prováděna srážka ze mzdy, platu nebo odměny, je zaměstnavatel povinen přiložit k Příloze k žádosti o dávku kopie právních titulů (např. usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, exekučního příkazu nebo kopie usnesení o způsobu řešení úpadku dlužníka), sdělení pořadí pohledávek, výše dosud provedených srážek, počtu vyživovaných osob a sdělení, jaká část základní částky nemá být OSSZ sražena.

Tomáš Novotný,
ČSSZ,
převzato z časopisu *Národní pojištění*